

RESUME AF ADVOKATUNDERSØGELSE AF PÅSTÅET KRÆNKENDE ADFÆRD VEDRØRENDE FAGBEVÆGELSENS HOVEDORGANISATIONS FORHENVÆRENDE FORMAND SAMT ORGANISATIONENS HÅNDTERING HERAF

1. KROMANN REUMERTS OPDRAG OG GENNEMFØRELSEN HERAF

Den 28. april 2023 besluttede FHs Forretningsudvalg (i det følgende benævnt "FU") at iværksætte en advokatundersøgelse som følge af, at Berlingske den 27. april 2023 bragte en artikel vedrørende beskyldninger om upassende berøringer og grænseoverskridende adfærd udvist af den på daværende tidspunkt fungerende formand for Fagbevægelsens Hovedorganisation (i det følgende benævnt "FH"), Lizette Risgaard (i det følgende benævnt "LR"). LR er som følge af de fremsatte beskyldninger fratrædt posten som formand for FH den 30. april 2023.

Kommissoriet for den gennemførte advokatundersøgelse er udarbejdet i samarbejde mellem Kromann Reumert og FHs whistleblowerudvalg og er efter drøftelser og tilpasninger godkendt af FU den 2. maj 2023. Kommissoriet er vedlagt dette resume som **bilag 1**.

Advokatundersøgelsen har været gennemført i perioden fra den 2. maj 2023 til den 21. juli 2023. Den 2. maj 2023 blev advokatundersøgelsen offentliggjort, og adgangen til at rette henvendelse til Kromann Reumerts via Kromann Reumerts indberetningsordning og telefonlinje blev aktiveret. Den 21. juli 2023 modtog Kromann Reumert den sidste godkendelse på de i advokatundersøgelsen indgående referater.

Advokatundersøgelsen blev iværksat ved offentliggørelse på henholdsvis FHs og Kromann Reumerts hjemmeside den 2. maj 2023. I den forbindelse blev alle personer, der mente at kunne bidrage med relevant viden til advokatundersøgelsen, opfordret til at rette henvendelse til Kromann Reumert via de for advokatundersøgelsen etablerede rapporteringskanaler bestående af FHs whistleblowerordning, Kromann Reumerts indberetningsordning og Kromann Reumerts telefonlinje. Kromann Reumerts rapporteringskanaler blev åbnet for adgang samme dato. FU og Kromann Reumert opfordrede personerne til at rette henvendelse senest den 31. maj 2023 og snarest muligt, idet adgangen til at benytte sig af Kromann Reumerts indberetningssystem og telefonlinje blev lukket ned som planlagt den 1. juni 2023. Indberetningssystemet har per denne dato alene været åben for kommunikation med de personer, som frem til og med denne dato har benyttet sig af ordningen, ligesom Kromann Reumert i øvrigt har korresponderet videre per telefon og e-mail med personer, som frem til og med denne dato har rettet henvendelse.

Løbende under gennemførelsen af advokatundersøgelsen har Kromann Reumert anmodet om og modtaget materiale fra FH-forbundshuset.

Fra offentliggørelsen af advokatundersøgelsen den 2. maj 2023 og frem til den 31. maj 2023 har Kromann Reumert løbende modtaget henvendelser fra personer. I alt tre henvendelser er modtaget via FHs whistleblowerordning i perioden fra den 28. april 2023 til og med 30. april 2023, dvs. forud for offentliggørelsen af advokatundersøgelsen. Alle personerne, som har henvendt sig, har, i det omfang det har været muligt at kommunikere med dem via indberetningssystemerne eller almindelige kontaktoplysninger, og i det omfang, de har kunne bidrage med oplysninger relevante for advokatundersøgelsens kommissorium, været inviteret til at deltage i interview. Interviews er blevet afholdt i perioden fra den 7. maj 2023 frem til og med 3. juli 2023.

For at kunne identificere påståede krænkende episoder har Kromann Reumert indsamlet og gennemgået specifikke indslag fra medierne, herunder f.eks. avisartikler, podcasts, tv-interviews m.m.

Kromann Reumert har tillige modtaget skriftligt materiale fra nogle af de personer, som har bidraget til advokatundersøgelsen.

Alle interviews har herudover været afholdt med deltagelse af enten to advokater eller en advokat og en advokatfuldmægtig. Under alle interviews er den deltagende person indledningsvist blevet oplyst om rammerne for interviewet og deltagelsen i advokatundersøgelsen, ligesom der for alle interviews er taget referater af de afgivne forklaringer, som efterfølgende har været fremsendt til den interviewede med henblik på dennes kommentering og efterfølgende godkendelse heraf.

For så vidt angår de personer, som uden deltagelse i et interview har bidraget til advokatundersøgelsen, har disse ligeledes været oplyst om rammerne for deltagelsen i advokatundersøgelsen forud for deres bidrag.

Samlet har Kromann Reumert modtaget bidrag fra i alt 66 personer, hvoraf 56 personer har deltaget i interview, fem personer har alene bidraget med deres skriftlige indberetning, og fem personer har besvaret skriftlige spørgsmål. Af det samlede antal bidragende personer har ti personer været bistået af en bisidder. Herudover er fem bidrag af det samlede antal indgivet anonymt overfor Kromann Reumert, hvor Kromann Reumert enten ikke har haft mulighed for at korrespondere med personerne, eller hvor personerne ikke har responderet på Kromann Reumerts henvendelser.

Samtlige interviews er blevet afholdt i perioden fra den 7. maj 2023 til den 3. juli 2023, og fire personer af de i alt 56 interviewede har deltaget i et supplerende interview, ligesom et antal personer har besvaret supplerende

skriftlige spørgsmål i forlængelse af deres interview. 51 interviews er blevet afholdt ved fysisk deltagelse hos Kromann Reumert, mens de resterende fem interviews er blevet afholdt virtuelt via Microsoft Teams.

Samlet har Kromann Reumert i perioden fra den 28. april 2023 til og med den 2. juni 2023 modtaget relevante indberetninger fra 18 personer. I tillæg hertil har Kromann Reumert kontaktet 50 personer, hvoraf 48 personer har bidraget til advokatundersøgelsen

Endelig har Kromann Reumert afholdt interview med LR den 22. juni 2023. I interviewet deltog LR, LRs advokat samt tre advokater fra Kromann Reumert, hvoraf den ene advokat deltog i rollen som referent. LR er i den skriftlige invitation og under den mundtlige dialog blevet gjort opmærksom på, at deltagelse i advokatundersøgelsen sker på frivillig basis, ligesom hun indledningsvist i forbindelse med interviewet er blevet oplyst om de øvrige rammer for hendes deltagelse.

Forud for interviewet har LR skriftligt været forelagt en oversigt over de af Kromann Reumert identificerede påståede episoder, samt dele af de vidnesbyrd, som Kromann Reumert har modtaget, og som belyser de af Kromann Reumert identificerede påståede krænkende episoder. LR har i den forbindelse også været forelagt dele af de vidnesbyrd, som Kromann Reumert har modtaget, og som belyser den eventuelle håndtering af de identificerede episoder, såfremt dette har været relevant i forhold til LR. Endelig har LR forud for interviewet været forelagt vidnesbyrd, som på anden for kommissoriet relevant vis stiller LR i kritisk lys.

LR har i forbindelse med hendes deltagelse i advokatundersøgelsen ikke ønsket at benytte sig af Kromann Reumerts tilbud om at deltage i et indledende interview, hvor LR, forinden at have modtaget de ovenfor beskrevne oplysninger, havde mulighed for at forklare sine perspektiver på de i pressen fremsatte beskyldninger imod hende. LR har derimod i stedet forud for interview via sin bisidder fremsendt nogle skriftlige bemærkninger.

I tillæg til ovenstående har LR den 31. juli 2023 været forelagt advokatundersøgelsens foreløbige konklusioner for så vidt angår bevisvurderingen af de identificerede episoder og den retlige vurdering af disse og givet mulighed for at fremkomme med sine bemærkninger hertil.

Som led i undersøgelsen har Kromann Reumert modtaget og behandlet personoplysninger om en række personer. Formålet med behandlingen har været at undersøge og vurdere, om der, som beskrevet i kommissoriet (bilag 1), i relation til de i rapporten identificerede episoder, er sket et brud på FHs Kodeks eller anden tilsvarende arbejdsmiljøretlig regulering samt faktumafdække, om og hvordan sådanne episoder har været håndteret i FH.

FH og Kromann Reumert er hver især dataansvarlige for behandlingen af personoplysningerne, herunder i forhold til at løfte de forpligtelser, som tilkommer dataansvarlige efter databeskyttelsesreglerne. Kromann Reumert har

behandlet personoplysningerne i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven, herunder blandt andet i) principper for lovlighed, rimelighed og gennemsigtighed, dataminimering og fortrolighed i relation til adgang til personoplysninger, ii) regler om tilbehandlingsgrundlag, iii) opfyldelse af oplysningspligt over for de registrerede i form af privatlivspolitikker målrettet advokatundersøgelsen, og iv) varetagelse af de registreredes databeskyttelsesretlige rettigheder.

2. RESULTATET AF DEN GENNEMFØRTE UNDERSØGELSE

Kromann Reumert har i undersøgelsesperioden modtaget oplysninger om i alt 25 episoder, i forbindelse med hvilke det påstås, at LR har udvist krænkende eller upassende adfærd. En betydelig del af disse påståede episoder er dog indberettet i anonym form uden nærmere angivelse af, hvem den forurettede skulle være og/eller med meget lav detaljeringsgrad i forhold til de påståede episoder. Karakteren af de pågældende indberetninger indebærer endvidere, at det ikke kan udelukkes, at flere forskellige indberetninger i realiteten omhandler samme påståede episode. Det skal understreges, at redegørelsen i det følgende ikke er en retlig afgørelse men derimod en gengivelse af Kromann Reumerts vurdering af, hvilke episoder af de indberettede, der faktisk kan lægges til grund som sket, og hvordan de enkelte episoder kan kvalificeres retligt.

Af de identificerede episoder finder Kromann Reumert efter foretagne bevisvurderinger, at fem af disse faktisk kan lægges til grund, og at de alle vedrører fysiske berøringer på enten bagdel eller ryggen. I forhold til det faktisk passerede kan der være nuanceforskelle i de afgivne forklaringer, hvorfor det ikke nødvendigvis er alle detaljer i indberetterens forklaring, der bevismæssigt er lagt til grund. Dette ændrer imidlertid ikke ved vores vurdering af, at en berøring har fundet sted, og at denne vurdering er fundet tilstrækkeligt understøttet af andre forklaringer og/eller dokumentbeviser.

I forhold til den retlige vurdering af, om de episoder, der faktisk er lagt til grund, udgør brud på Kodeks og/eller hertil svarende arbejdsmiljøretlig regulering, skal udgangspunktet tages i krænkelingsdefinitionen i medfør af Ligebehandlingsloven og Arbejdsmiljøloven (AT-vejledningen), hvortil Kodekset henviser.

Pligtsubjektet i Ligebehandlingsloven og Arbejdsmiljøloven er arbejdsgivere (eller ledere), idet der forudsættes at være tale om handlinger begået i arbejdsgiver/lønmodtagerkonstellationer. FHs Kodeks indebærer en anerkendelse af, at FHs politiske ledelse skal underkastes samme legale målestok ved handlinger begået indenfor det af Kodekset beskrevne dækningsområde.

Da Kodekset trådte i kraft den 18. januar 2022, skal handlinger begået inden denne dato bedømmes rent efter den på tidspunktet for handlingen gældende lovgivning og dermed efter reglen om, at en krænkelingsforudsætter,

at der har været en bestående arbejdsgiver-/lønmotagerrelation, idet Kodekset ikke har været gældende forud for dette tidspunkt.

Der findes ikke retspraksis, der præcist forholder sig til berøringer af den karakter, som Kromann Reumert har afdækket. Det er imidlertid Kromann Reumerts overordnede vurdering, at enhver uønsket berøring på intime steder, herunder på bagdelen, udgør en handling, der afviger væsentligt fra normal og acceptabel adfærd mellem personer, der mødes i forbindelse med en arbejdsrelateret relation, og at en sådan handling derfor faktisk skaber en formodning for, at seksuel chikane kan have fundet sted. Det vurderes i denne sammenhæng tillige, at en uønsket berøring på intime steder, herunder på bagdelen, uvægerligt må opfattes som en berøring med "seksuelle undertoner", uanset at berøringen ikke måtte være sket med seksuelle motiver for øje.

Dette må i særdeleshed gøre sig gældende, hvor berøringen foretages af en person, der indgår i FHs øverste ledelse, da vedkommende over for enhver, herunder navnlig personer med virke/karriere i fagbevægelsens regi, opfattes som en, der indtager en magtposition og som følge heraf har en forpligtelse til at være særlig opmærksom på sit handlemønster og andres opfattelse heraf.

For så vidt angår kram og andre uønskede berøringer på ikke-intime dele af kroppen, må det omvendt forudsættes, at der skal foreligge særlige omstændigheder, herunder i relation til krænkelsens karakter og grovhed, før en krænkelse kan anses for at være i strid med lovgivningen. En nedre grænse vil her typisk forekomme, hvor den, der udfører handlingen, ikke er klar over og ikke burde være klar over, at den af personen udviste adfærd er uønsket.

Episode 1

For så vidt angår den første dokumenterede episode vurderer Kromann Reumert, at det faktisk kan lægges til grund, at LR i forbindelse med Episode 1 fik taget et foto sammen med en person, der ikke var ansat i FH, og i den forbindelse berørte ham på bagdelen. Det vurderes endvidere, at berøringen var uønsket og grundet det intime sted må anses for en berøring med seksuelle undertoner. Kromann Reumert vurderer imidlertid ikke, at den af LR udviste adfærd indebærer en overtrædelse af FHs Kodeks eller anden arbejdsmiljøretlig regulering, dels fordi den af LR foretagne handling er udøvet forud for ikrafttrædelsen af FHs Kodeks, og dels fordi handlingen ikke er udøvet i en arbejdsgiver/lønmotagerrelation.

Episode 2

For så vidt angår den anden dokumenterede episode vurderer Kromann Reumert, at det faktisk kan lægges til grund, at LR i forbindelse med episode 2 fik taget et foto sammen med en person, der ikke var ansat i FH, og i

den forbindelse berørte ham på bagdelen. Det lægges endvidere til grund, at berøringen var uønsket, og grundet det intime sted må anses for en berøring med seksuelle undertoner. Kromann Reumert vurderer imidlertid ikke, at den af LR udviste adfærd indebærer en overtrædelse af FHs Kodeks eller anden arbejdsmiljøretlig regulering, dels fordi den af LR foretagne handling er udøvet forud for ikrafttrædelsen af FHs Kodeks, og dels fordi handlingen ikke er udøvet i en arbejdsgiver/lønmodtagerrelation.

Episode 3

For så vidt angår den tredje dokumenterede episode vurderer Kromann Reumert, at det faktisk kan lægges til grund, at LR i forbindelse med en dag på FH kontoret, hvor der skulle indspilles 1. maj sange, strøg sin hånd op og ned af ryggen på en person. Kromann Reumert vurderer, at der i forhold til denne episode er tale om en berøring på et ikke-intimt sted, der ikke kan karakteriseres som seksuel krænkelse i strid med lovgivningen. Den af LR udviste adfærd indebærer således ikke en overtrædelse af FHs Kodeks eller anden arbejdsmiljøretlig regulering.

Episode 4

For så vidt angår den fjerde dokumenterede episode vurderer Kromann Reumert, at det faktisk kan lægges til grund, at LR berørte personen på bagdelen, da personen kom hen til LR for at sige farvel til hende. På baggrund af personens egne gentagne tilkendegivelser gennem forløbet sammenholdt med omstændighederne forbundet med selve berøringen den pågældende aften, vurderer Kromann Reumert, at berøringen ikke kan kvalificeres som en seksuel krænkelse i lovgivningens forstand. Den af LR udviste adfærd indebærer således hverken en overtrædelse af FHs Kodeks, da adfærden fandt sted inden dettes vedtagelse, eller anden arbejdsmiljøretlig regulering.

Episode 5

For så vidt angår den femte og sidste dokumenterede episode vurderer Kromann Reumert, at det faktisk kan lægges til grund, at LR i forbindelse med episoden hilste på en person, der ikke var ansat i FH, og i den forbindelse berørte vedkommendes bagdel. Det lægges endvidere til grund, at berøringen var uønsket og grundet det intime sted må anses for en berøring med seksuelle undertoner. Kromann Reumert vurderer imidlertid ikke, at den af LR udviste adfærd indebærer en overtrædelse af FHs Kodeks eller anden arbejdsmiljøretlig regulering, dels fordi den af LR foretagne handling er udøvet forud for ikrafttrædelsen af FHs Kodeks, og dels fordi handlingen ikke er udøvet i en arbejdsgiver/lønmodtagerrelation.

Øvrige episoder

Ved vurderingen af de identificerede påståede episoder har udgangspunktet været, at hver enkelt episode er vurderet isoleret. Kromann Reumert har i overensstemmelse med Kommissoriets indhold været opsøgende med henblik på at komme i dialog med personer, der efter det oplyste har haft central viden om episoderne. Nogle af disse personer har udtrykkeligt meddelt, at de ikke ønsker at deltage i undersøgelsen, mens andre har undladt at besvare Kromann Reumerts henvendelser. Muligheden for afgivelse af anonyme bidrag, et betydeligt antal forklaringer, der baserer sig på andenhåndsviden, og det forhold, at en del episoder ligger tilbage i tid, har givet anledning til forsigtighed ved udøvelsen af vores bevisvurderinger.

Ud af de i alt 25 påståede episoder har Kromann Reumert for 20 af disse vurderet, at det ikke med den fornødne sikkerhed kan fastslås, hvad der faktisk er sket. Herved skal forstås, at den foretagne vurdering af episoderne har været præget af en sådan bevismæssig usikkerhed, at det ikke kan lægges til grund, at den pågældende episode har fundet sted, ligesom det omvendt ikke kan afvises, at den pågældende episode har fundet sted. Det forhold at en episode ikke med den fornødne sikkerhed kan siges at have fundet sted kan således ej heller tages til indtægt for, at de deltagende har virket utroværdige.

Ud af disse 20 episoder er 5 episoder, hvor der alene foreligger en anonym indberetning, og Kromann Reumert forgæves har forsøgt at få indholdet af indberetningen yderligere uddybet og belyst og derfor ikke har fundet nogen episode dokumenteret. Herudover er 7 episoder, hvor der er identificerede vidner, men hvor den påståede forurettede enten ikke ønsker at medvirke (2 episoder), ikke er identificeret eller ikke har følt sig krænket (5 episoder). De resterende 7 episoder er karakteriseret ved ord-mod-ord situationer, hvor ingen andre end indberetteren selv har overværet og/eller overfor Kromann Reumert bevidnet episoden.

Endelig foreligger der en episode, om hvilken Kromann Reumert har konstateret, at indberetterens forklaring på flere centrale punkter ikke stemmer overens med den videooptagelse, som foreligger fra den pågældende episode, ligesom indberetterens og et førstehandsvidnes forklaring heller ikke harmonerer indbyrdes på centrale punkter om det passerede.

Således kan der samlet om de 20 ikke-dokumenterede episoder konstateres en betydelig variation i det bevismæssige grundlag, på hvilket Kromann Reumert har måttet afvise, at en episode kan dokumenteres at have fundet sted.

FHs håndtering

I forhold til undersøgelsespunktet om FHs håndtering er det Kromann Reumerts vurdering, at der for ingen af de identificerede påståede episoder - på nær én - kan dokumenteres forløb, som har indebåret en formel håndtering af de påståede episoder i FH-regi. Denne håndtering knytter sig til den ene af de fem sager, hvor Kromann Reumert har fundet faktisk bevis, at en berøring har fundet sted.

Kromann Reumerts vurdering af, at alene en enkelt sag har været underkastet formel håndtering, indebærer også, at Kromann Reumert ikke kan lægge til grund, at FHs ledelse eller politisk valgte har været bekendt med hverken de øvrige fire faktisk dokumenterede sager, eller i øvrigt at FHs ledelse eller politisk valgte skulle have modtaget underretning om andre konkret påståede sager. En tidligere fagligt aktiv i et fagforbund har oplyst, at vedkommende har haft dialog med flere nuværende og tidligere medlemmer af FU om påstået krænkende adfærd fra LR's side. Ingen af de navngivne nuværende og tidligere medlemmer af FU har kunnet tiltræde dette, og Kromann Reumert er ikke forelagt nogen form for dokumentation, der støtter den tidligere fagligt aktives påstande.

Det skal tillige bemærkes, at samlet fem FU-medlemmer og én tillidsrepræsentant har forklaret, at de i nær tilknytning til - enten forud for eller efter - den 27. april 2023 blev orienteret om en eller flere af de identificerede episoder. Kromann Reumert vurderer, at der i disse tilfælde var tale om orienteringer, der var direkte udløst af eller i øvrigt relateret til mediernes publicering af de første artikler vedrørende LR. For så vidt angik de orienteringer, der er oplyst til at have fundet sted kort tid forud for den 27. april 2023, har der i alle tilfælde været tale om orienteringer, som oplyses at være sket i fortrolighed.

For to af de identificerede episoders vedkommende har en tidligere medarbejder i FH forklaret, at pågældende blev orienteret om episoderne, uden at dette skete i nær tilknytning til mediernes publicering af de første artikler. Kromann Reumert har imidlertid ikke modtaget oplysninger eller dokumentation for, at den angivne orientering har fundet sted, og/eller skulle være blevet viderebragt til FHs øverste daglige eller politiske ledelse.

Kromann Reumert har endelig vurderet håndteringen af en konkret APV sag, hvor anonymiteten overfor den pågældende indberetter til APV undersøgelsen angiveligt skulle være blevet brudt i strid med vedkommendes ønsker. Kromann Reumert har imidlertid gennemgået dokumentationen for håndteringen af den pågældende sag samt interviewet relevante nuværende og tidligere tillidsrepræsentanter herom. Det må på denne baggrund lægges til grund, at alle medvirkende medarbejdere APV undersøgelsen forudgående var informeret om, at anonymiteten ville blive brudt, hvis medarbejderne angav at have været udsat for krænkende adfærd. Det må endvidere anses for faktisk bevis, at indberetteren i forbindelse med besvarelsen af spørgeskemaet for FHs APV-undersøgelse i 2020 udtrykkeligt angav, at pågældende havde været udsat for krænkende adfærd af en (unavngiven)

leder, og at pågældende i den forbindelse krydsede sin tillidsrepræsentant af, som værende den person, som måtte kontakte ham, og som ville få hans identitet at kende. Forløbet blev afsluttet med, at den pågældende oplyste til den involverede tillidsrepræsentant, at afkrydsningen var sket ved en fejl, og at vedkommende ikke havde oplevet krænkelser.

Kromann Reumert, 3. august 2023